

Отримано: 30 грудня 2021 р.

Прорецензовано: 11 січня 2022 р.

Прийнято до друку: 14 січня 2022 р.

e-mail: Mirchenko.Mykola@vnu.edu.ua

DOI: 10.25264/2519-2558-2022-13(81)-302-305

Мірченко М. В. Мовні горизонти (лінгвосинергетика) ідіостилю Миколи Вінграновського. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 13(81). С. 302–305.

УДК: 811.161

Мірченко Микола Васильович,*доктор філологічних наук, професор катедри української мови,
Волинський національний університет імені Лесі Українки***МОВНІ ГОРОЗОНТИ (ЛІНГВОСИНЕРГЕТИКА) ІДІОСТИЛЮ МИКОЛИ ВІНГРАНОВСЬКОГО**Через слово ми сягаємо Того , хто дав нам Слово
разом із життям і світлом, із
Чийого всемогутнього, первородного
Слова виник світ...

(Михайло Максимович)

Енергія слова – з енергії душі.

(Олесь Гончар)

Слово невичерпне, як душа і розум народу,
воно є одним з найдивовижніших чудес,
створених народним генієм.

(Олесь Гончар)

Серед мовознавчих досліджень останніх десятиліть чільне місце займають синергетичні студії, у яких художній текст трактується як відкриту нелінійну динамічну систему. Варто зауважити, що лінгвосинергетика вивчає та аналізує мовно-мовленнєву систему та мовну особистість автора, як складну, відкриту, нелінійну систему, алгоритм роботи якої забезпечує взаємодію власних підсистем та зовнішніх чинників етносу, його культури, свідомості соціуму.

Метою статті є проаналізувати образну мовну палітру ідіостилю Миколи Вінграновського, осмислюючи його з'єднання енергії пізнання у виворене ним слово.

Зосереджено увагу на лінгвосинергетиці, енергії слова через призму авторського новотвору, авторського афоризму, які передають неповторну семантику, впливають на емоції, естетичні смаки людини, що причащається поетичною мовою автора.

Ключові слова: мовна картина світу, поетична палітра, ідіостиль, енергія слова, теорія лінгвальної відносності, авторський новотвір, вживатися в матерію слова, щасливий дар химерної інтеграції, радість високої поетичної гри.

Mykola V. Mirchenko,*Doctor of Philology, Professor of the Department of Ukrainian Language,
Lesya Ukrainka Volyn National University***THE LANGUAGE HORIZONS (LINGUOSYNERGETICS)
OF MYKOLA VINGRANOVSKYI'S IDIOLOGY**

Among the linguistic studies of recent decades, synergetic studies possess a prominent place, the literary text in which, is interpreted as an open nonlinear dynamic system. It should be noted that linguosynergetics studies and analyzes the language-speech system and the language personality of the author as a complex, open, nonlinear system, which algorithm ensures the interaction of its own subsystems and external factors of the ethnos, its culture and society.

The aim of the article is to analyze the figurative language palette of Mykola Vingranovskiy's idiosyncrasy, comprehending his connection of the energy of cognition into the word he created.

It is focused on linguosynergetics, the energy of the word through the prism of the author's work, the author's aphorisms, which convey the unique semantics, affect the emotions, the aesthetic tastes of a person who partakes by the poetic language of the author.

Key words: linguistic picture of the world, poetic palette, idiosyncrasy, energy of words, theory of linguistic relativity, author's innovation, live into the matter of words, a happy gift of bizarre integration, a joy of high poetic game.

Мову багато європейських та американських учених визначали як духовну субстанцію, вербалізований інтелект як народу, нації, так і окремої особистості, своєрідний культурний код. (В. Гумбольдт, О. Потебня, Е. Бенвеніст, М. Хайдеггер, К. Леві-Строс, Л. Вайсгербер, Г. Гадамер, Р. Барт та ін. Незмінна увага до цих проблем породила поняття мовної картини світу як способу відбиття реалій цього світу в свідомості людини, індивіда, відтворення цих реалій крізь мовні одиниці, що водночас є носіями національно-культурних особливостей, властивих мовній спільності, особистості (Мірченко, 2011: 196-200). Якщо теоретик загального мовознавства Вільгельм фон Гумбольдт визначив мову «особливою роботою духу», що має колосальний «уплив на розвиток людського роду» (Гумбольдт, 1984: 68), пор.: «... Людина думає, відчуває і живе лише у мові, вона повинна спочатку сформуватися мовою для того, щоб навчитися розуміти мистецтво, яке впливає, окрім мови. Але людина відчуває і знає, що поза мовою є невидимий світ, у якому вона прагне освоїти лише за допомогою мови» (Гумбольдт, 1985: 378), то Мартин Хайдеггер окреслив мову як «дім буття» в якому існує людина, «перш за все в мові і при мові» (Хайдеггер, 1993: 25). Нам імпонують у цьому сенсі думки Оксани Забужко, яка в своєму есе «Мова і влада», посиляючись на міркування представників філософської герменевтики Г. Гадамера і М. Хайдеггера, зазначає резонно, що «мова і тільки мова велить нам приймати світ таким, а не інакшим, накидає нам світогляд». Завдяки мові, підкреслює, «урожденець Борнео бачить 37 відтінків зеленого кольору, яких я не бачу, а мені «хата» – жінка несвідомо видається теплішою,

обжитішою ніж «дім» – мужчина (ну це сумнівно! М. М.)... і хай потрапить це зрозуміти англомовець, у чий свідомості не існує роду для неживих предметів!» (Забужко, 1999: 103). Такий погляд перегукується з відомою у тридцять роки минулого століття гіпотезою лінгвістичної відносності Сепіра-Уорфа, де зазначено, що саме структура мови визначає структуру мислення і спосіб пізнання дійсності.

А як же бути сьогодні коли «умирає» слово природної мови? І. Дзюба зазначає резонно про втрату Словом сакральності: «Під сакральністю... я розумію взагалі владу слова над людиною як сили позаіндивідуальної і надраціональної; світовпорядкувальної, що давалася від богів, від космічних енергій, від величезних поетів», а перед тим ще: «Слово перестав бути реальним духотвірним началом у людських спільнотах» (Дзюба, 2006: 780-781). «Очевиднішим, – зазначає академік, – є збіднення його (слова) життєво-предметного наповнення. Воно зумовлене збідненням природного життя сучасного людства і відповідно мови. Міський побут – а він фактично вже домінує в усіх так званих розвинених суспільствах – означає катастрофічне звуження і вихолощування безпосередньої причетності до життя тваринного і рослинного світу, втрату відчуття землі як підстави свого буття, – звідси і відмирання цілих пластів мови» (Дзюба, 2006: 783). Пор. «Слово заряджає енергією самоздійснення духовний простір нації, бо є універсальною формою буття й свідомості людини. Воно індивідуалізує культурне обличчя народу, формує його душу, відкриває найпотемніші глибини історичного й духовного буття етносу. Мова – генетичний код і визначальний консолідуючий фактор нації, вона формує її суспільну духовно-психологічну орієнтацію, яка й визначає культурно-історичне буття народу як органічно цілісного феномену» (Жулинський, 2000: 8). Тим очевиднішою постає сьогодні проблема проникнення у «творчу лабораторію» митця.

Постановка наукової проблеми. Проникнути у «творчу лабораторію» митця не просто. Лише через слово його і думки сокровенні, як от: «Сиджу над «Манюнею» (повість М. М.) Вона, як і все, що я написав до цього, йде в мене дуже повільно. А як же інакше? Ніколи не вірив і не повірю тим, хто каже, що пише легко і відразу. Так не буває. Слово вимагає уваги й серця. А увага і серце – це витримка і час...» (Із листа М. Вінграновського до В. Біляєва від 19 січня 1995 року). А в іншому листі до цього ж автора ще раніше, 28 січня 1990 року, зізнався: «Я завжди боявся слова, а тепер, хоч і досвід, все одно боюся. Встаєш ранком чи коли, йдеш до столу, береш ручку, і – страшно. Чи я один такий слово боязливий, чи ще є такі, як я».

Виклад основного матеріалу. Образна мова М. Вінграновського майже не досліджена, за винятком статей І. Дзюби та М. Шалати як передмов до його збірок, а також кількох статей у періодиці. (Див.9) Спробуємо поглянути на його художнє слово по-новому, осмислюючи його з'єднання енергії пізнання у витворене ним слово, його лінгвосинергетику. Це наука, що визначає існування сфери духовної і матеріальної та їх взаємодії: як з'являється слово, під яким впливом, чому виникає та чи інша назва і т. под. Чому саме те слово, і можливо не зі словника, а нове, по-новому представлене. Хіба ж не диво, коли з'являється: *Ти звідки ідеєш? Ти слово чи ти хто? На жовтий лист це трішечки безлистя...* або *Не руш мене. Я сам сумую...* або *Не – відбулось. Не – тремтіло. Не – золотіло. Не – текло. Не – полотніло. Не – боліло. Не... – господи! ... Не – не було!* або *Коло тебеню я – дивись!... І дика груша в сні дичить... Лягають спати горобці з горобчиками та дітьми, Нема і їм де сну подіти...* Справедливо підкреслює І. Дзюба, що «у всякому живописанні, поряд з універсальним принципом контрасту, використання світлотіні й зіставленням різних кольорів, зображального ефекту можна досягти й іншим шляхом: добиваючись до «глибин» тієї самої фарби, підкреслюючи її нею ж самою і таким чином досягаючи, прагнучи досягти, скажімо, чистої, абсолютної білості або чорноти... Щось подібне буває часто у Вінграновського: «*Над білим полем біле небо*», «*на синю синь води*», «*і вовчі небеса над вовчими віками*» – і так без кінця. Він розглиблює якесь поняття ним же самим (наче вибирає, вигрибає слово зі слова: «*Із тих одвертостей хоч крихтливу крихту*», «*мале з малих, крилечечко із крил*», ступенює цього до останньої межі, вичерпує до дна: «*І самота-одина у ній одніє...*», «*я сам сумую*», «*Мовчить печаль, і сум мовчить у сумі, І ти мовчиш. Мовчання, й те мовчить*»... Це не просто гра слів, спроба притуманити тверезого читача або несхибного критика. Ні, це один із його, Вінграновського, індивідуальних способів (знов-таки: не безвідносних до поезики народного мовлення) вживатися в матерію слова і спосіб повернути його відчуття читачеві; водночас спосіб подолати обтічність, приблизність, розширливість слів і понять, крізь нашарування похватних асоціацій, автоматизмів, набутих чи зрутенілих значень, змертливу звиклість сприйняття дістатися до первозданності слова, його чистого осердя, його внутрішнього тепла. (Дзюба, 2007: 570-571).

Такі незвичайні новотвори приємно вражають, захоплюють барвами слова як-от: *Сніговіється даль-хитавиця... Сива стомлена сутінь снігів..... І стежка в яблуках вже стежкоюяблуката*. Або зменшені назви у творах, особливо для дітей. *Цвіте при хмарі хмареня. Приспало просо просеня*. Особливо вражає вживання означень-назв незвичайного звучання: *А слива зацвіла так синьо-сливо... Нам треба вас. Ми є, але без вас... У братських поїменні і безіменні Ваш каро-синій, синьо-карий час. На всі часи знаменні і священні: Сниться каченяті сон, Солодкий сон при мамі*. Така словотворчість справді подивовує особливим магнетизмом, різними засобами досягнення змістової колоритності, звуконаслідуванням однієї реченнєвої строфи. *Сива стомлена сутінь снігів; І сонна тиша сонним язиком Шепоче саду сиву қолисков; Сивосниву сосну нюха заєць*, особливим ужитком новотворів, що ніби невластиві звичайному мовленню: *каро-синій, синьо-карий час, Повідтуманіли береги, Понанахилились обереги, Глянули з-під інею луги. Як встає місяць обережний; А на обличчі тихо-молодому. Цвітуть два маки тихо-молоді; Та не біжать їм коні із долини, і порох змок, з очей каліновіть...* Вражає образна гама творів М. Вінграновського чи то у формі ненавмисного порівняння–Лелека, *мов старий грузин, По жовтім полі ходить босо; А з хмаренятками у звиці Хмарина-мама йде сумна... І в шибі чорт стоїть до рання. Зоря і чорт на чорнім тлі.... Зоря летить, як молодий Шевченко, і золоте обличчя у зорі і т. д.* Важливо побачити, як у поетичному контексті М. Вінграновського обіграно такі образи, як туман, соняшник, кінь, вовк, заєць, зайченята, каченята, ластівка, шпаки, сонце, небо, місяць, хмари, ліс, зоря, ромашка, грім, лелека, джмелі тощо. Порівняймо: *Почапали каченята та по чаполоті, каченята чапенята: сухо вам у роті... В білих льолях сплять лілей, чаплена на чатах. Ці лілей-дрімолей, а ми каченята!; Найліся шпаки снігу – співати перестали...; Ластівко біля вікна, Ластівко нашої хати, Що тобі ласточко дати: Меду, борщу чи пшона?; До нас прийшов лелека з косяю на плечі, Води напився з глека та й сів на шпоріші, ... Цвіте при хмарі хмареня. І зірка недалеко... І чуло сонне каченя: Цвіте його крилечко; Що робить сонце у ночі, коли у лісу на плечі Тоненька зірненька сидить, Що робить сонце? – Сонце спить... Що робить місяць по ночах, Коли земля йому в очах, Земля, ромашка і вода? Тоді він сонце вигляда. Що робить місяць й сонце вдвох, Коли в снігах біліє мох; На сіножать снігу*

сніжати і снігурі в снігу дежать?; Джмелі спросоння – буц – лобами, Попадали, ревуть в траві! І задзвонили над джмелями Дзвінки-дзвіночки лісові... Лиш сонях спав, хоча й не мусив... Була гроза і грім гримів, Він так любив гриміти, Що аж тремтів, що аж горів на траві і на квіти; На рябомі коні, що везла не везла, Але децю нам привезла для малечі... Привезла цавелю для зелених борців, В білій хмарі дощу привезла на купелі. Снігу сорок лопат їй прикидало плечі. З нею зайчик приїхав на теплій цюці, і виглядує зайчик з лісної осені...

І. Дзюба у передмові до «Вибраних творів» (1986 р.) дуже чітко спостеріг: «Розкуте творче поводження зі словом, радість високої поетичної гри в нього інколи небезпечно наближається до самоцільної забави, **показової гімнастики лінгвомязів**, демонстрування **стилістичних фігур вищого пілотажу** (Виділено мною М. М.). Примхлива перелітливості уяви, щасливий дар **хімерної інтеграції** найвіддаленіших і найрізноманітніших душевних імпульсів та активів сприймання часом загрожує перетворитися на автоматичний прийом, на риторичний викрутас, при чому може втрачатися відчуття реальних ціннісних співвідношень, неоднаковості ваги супрочетних речей і понять, – а звідси вже відкривалася б знадлива, небезпечна перспектива «красивої» відписки від справжніх великих проблем доби. Втім, Вінграновський, здається, інтуїтивно відчуває наближення своїх творчих безпек і постійно оновлюється в душевних реакціях та естетичних актах, не даючи їм заавтоматизуватися. Його самоконтроль, самооцінка й смак як поета майже бездоганні (Дзюба, 1896: 20).

Уява поета настільки незвична, що у його поезії «діють» як живі істоти (цвіркун, оса, кіт) – **Цар цвіркунів Цвіркун-співець інжира не побачив... Його понюхала оса своїм жовтеньким носом. Його надибала роса всілась над ним роса... За цвіркуном – уплач оса Осиною сльозою, а за осою і роса Сльозою росяною!; Чорні вуса котячі У старого kota... Він дивився і кліпав, чорний вус вів отак: Як це так – серед літа Червоні тут мак? У нього діють і природні явища (Грім жив у хмарі і згори Він бачив, хто що хоче: Налив грозою грім яри, Умив озерам очі; Посумувала хмара за собою...; Земля і Місяць вдвох дивились око в око...; І на слова мої дивилася вода кленовими осінніми очима...; або Поснули – сплять оса з осиною, Змерз чорний кетяг бузини, Літня хмара під осінньою, Плечем біліє край зими... На прохололе сонце зморене Надули цюки гарбузи, І соняха обличчя згоряне Прошелестіло у низи. Або неймовірна картина-пейзаж: Горить собі червоний глід в ярах, По вибалках, по балках в паутинні. І сірим стовпчиком повистує ховрах попід сорочі гнізда у шипшині... Такий набір образів земних неодмінно привертає увагу своїм колоритом, з'єднання земного і небесного: «Моя ви пам'ять степу-повили, Зорі червоний голос і свободи, Дивіться, гляньте: мій – то голос ваи. Як світить він тепло на світланні... Я вас люблю як сіль свою – Сиваи, як ліс у грудні свій листок останній»**

Попри таку естетику природи, відзначимо глибоке тло його любові до землі – України, що проступає крізь усю його творчість. Недаремно ж у поезії «До творчості» (зб. «Київ», 1982) поет застерігає – «А сумніви-гримоти – як татари А час холодну ніженьку кує!... Не зрадь хоч раз, не проминися даром, Один хоч раз, передчуття моє!» Тому й з'являються з-під пера неповторні рядки, сокровенні почуття або через оту неймовірну настелену картину: *Так швидко відминули кавуни, Відчервонили з ними й помідори, І тишком-нишком ожили... млини, З шовковиць лист, з шовковиць лист учора Упав тихенько, вухо опустив, Як цуценя Чи як руде телятко...»,* або через глибоке сокровенне почуття у формі рядків «Народе мій, як добр те, Що ти у мене є на світі. Не замело? Не замете, Була б колиска – будуть діти»; або через зриму усвідомлення: «Згорають очі слів, згорають слів повіки. Та є слова, що рвуть байдужий рот. Це наше слово, Жить йому повіки. Народ всевічний. Слово – наш народ, або через сокровенне зізнання: «Привіт тобі, ріко моєї доли!... Ні, я себе не можу уявити без тебе, Дніпре, як і без тополі, Що в серці моїм змалку топотить». Звертання до України, до Землі (Подаруй, мене, Земле, Вітчизні...) торкається тих глибинних мотивів, що єднають його з Шевченком і Симоненком... (.. без тебе, Дніпре, як і без тополі...) – «Не згуби мою молодість, Україно... Бо других Україн не шукає мій зір». Як писав свого часу І. Дзюба, «У віршах... наочніше виступає те, що є тремким ядром поезії Вінграновського, осердям, навколо якого розгортається увесь зміст душевного життя і до якого все чи інакше знову й знову повертається, все невтримно тяжіє. Це – народ, нація, Україна... Це просто те, чим живе його душа. І зрештою все, що він пише, – про неї... Поет говорить про свою любов. Про Вітчизну в її незбагненності й невизначальності»... (Дзюба (с.266-267). Така незбагненність проступає крізь його слово у поезії О. Довженкові: «Священна чаша доброти В руках/всесвітності й любові і світ, об'єднаний у слові краси і правди, і мети...», чи то у поезії Василю Земляку: «і я сказав: пребудьте мені втрюх В моїм труді, в душі моїй і долі, аж поки цвинтаря непомиучий лях Не склетить мої очі захолоді.»

Не стало поета 26 травня 2004 року.

Література:

1. Мірченко М. В. Когнітивно-лінгвістичний аспект картини світу і рівні категорійності. *Мірченко М. В. Вибрані праці з категорійної граматики та лінгвотекстології*. Луцьк : Редакційний відділ ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. С. 196–200.
2. Гумбольдт Вильгельм фон. Избранные труды по языкознанию. М. : Прогресс, 1984. 398 с.
3. Гумбольдт Вильгельм фон. Язык и философия культуры. Прогресс, 1985. 451 с.
4. Хайдеггер Мартин. Время и бытие: Статьи и выступления. М. : Республика, 1993. 447 с.
5. Забужко Оксана С. Хроніки Фортінбраса. Вибрана есеїстика 90-х. К. : Факт, 1999. 340 с.
6. Дзюба Іван. Вмирання слова: Доповідь, виголошена 29 червня 2004 року на XIII науковій конференції «Мова і культура» ім. проф. С. Б. Бурого. *Дзюба Іван «З криниці літ»*: У 3-х томах, том. 1, Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. С.780–789.
7. Дзюба Іван. З криниці літ: У 3-х томах, т. III., Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. С. 548 – 584.
8. Жулинський Микола. Українське слово: тріумфи і втрати. *Слово і час*. 2000. №8. С. 6–16.
9. Шалата М. Поезія національної честі й самоповаги. Вінграновський Микола. Ріка моєї доли: поезії / упоряд. Пшеничний Є. В. Дрогобич : Коло, 2010. 164 с. Серія «Сто поезій». С. 5–34.

Джерела:

1. Микола Вінграновський. Київ : Дніпро, 1982. – 156 с.
2. Микола Вінграновський. На срібнім березі. Поезії. К. : «Молодь» 1978, 96 с.
3. Микола Вінграновський. Вибрані твори / передм. І. Дзюби К.: Вид-во худ. літ. : «Дніпро» 1986, 463 с.
4. Микола Вінграновський. Ріка моєї доли: поезії / упоряд. Пшеничний Є.В. Серія «Сто поезій». Дрогобич : Коло, 2010. 164 с.

References:

1. Mirchenko M. V. Kohnityvno-linhvistychnyi aspekt kartyny svitu i rivni katehoriinosti. [Cognitive-linguistic aspect of the picture of the world and levels of categorization]. *Mirchenko M. V. Vybrani pratsi z katehoriinoy hramatyky ta linhvotekstolohii. [Selected works on categorical grammar and linguistic textology]*. Lutsk : Redaktsiinyi viddil VNU im. Lesi Ukrainky, 2011, 196-200. [In Ukrainian].
2. Gumboldt Vilgelm fon. Izbrannye trudy po yazykoznaniiyu. [Chosen works on linguistics]. M. : Progress, 1984. 398. [In Russian].
3. Gumboldt Vilgelm fon. Yazyk i filosofiya kultury. [Language and philosophy of culture]. Progress, 1985. 451. [In Russian].
4. Khaydegger Martin. Vremya i bytie: Star'i i vystupleniya. [Time and Being: Articles and Speeches]. M. : Respublika, 1993. 447. [In Russian].
5. Zabuzhko Oksana S. Khroniky Fortinbrasa. Vybrana eseistka 90-kh. [Chronicles of Fortinbras. Selected essayist of the 90's] K. : Fakt, 1999. 340. [In Ukrainian].
6. Dziuba Ivan. Vmyrannia slova: Dopovid, vyholoshena 29 chervnia 2004 roku na XIII naukovi konferentsii «Mova i kultura» im. prof. S. B. Burago. [Death of the Word: Report delivered on June 29, 2004 at the XIII Scientific Conference «Language and Culture». prof. S. B. Burago]. *Dziuba Ivan «Z krynytsi lit»: U 3-kh tomakh, tom. 1. [Dziuba Ivan «From the well of years»: In 3 volumes, volume 1]*. Kyiv : Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylianska akademiia», 2006. 780–789. [In Ukrainian].
7. Dziuba Ivan. Z krynytsi lit: U 3-kh tomakh, t. III. [From the well of years. In three volumes, vol. III.]. Kyiv : Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylianska akademiia», 2007. 548–584. [In Ukrainian].
8. Zhulynskyi Mykola. Ukrainske slovo: triumfy i vtraty. [Ukrainian word: triumphs and losses]. *Slovo i chas [World and time]*. 2000. №8. 6–16. [In Ukrainian].
9. Shalata M. Poeziia natsionalnoi chesti y samopovahy. [Poetry of national honor and self-respect]. Vinhranovskyi Mykola. Rika moiei doli: poezii / Uporiad. Pshenychnyi Ye. V. [Mykola Vinhranovsky. The river of my destiny: poetry]. Drohobych : Kolo, 2010. 164. – Seriia «Sto poezii». 5–34. [In Ukrainian].

Sources:

1. Mykola Vinhranovskyi. [Mykola Vinhranovskyi]. Kyiv K. : Dnipro, 1982. 156. [In Ukrainian].
2. Mykola Vinhranovskyi. Na sribnim berezi. Poezii. [On the Silver Coast. Poetry]. K. : «Molod» 1978, 96. [In Ukrainian].
3. Mykola Vinhranovskyi. Vybrani tvory / peredm. I. Dziuby. [Chosen works]. K.: Vyd-vo khud. lit. : «Dnipro» 1986, 463. [In Ukrainian].
4. Mykola Vinhranovskyi. Rika moiei doli: poezii / uporiad. Pshenychnyi Ye.V. [The river of my destiny: poetry]. Seriia «Sto poezii». Drohobych : Kolo, 2010. 164. [In Ukrainian].